Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta (VNS 7/2024 vp)

Lassi Ahlvik

Professori, ympäristötaloustiede

Helsingin yliopisto, Helsinki GSE

Energiapolitiikan tavoite: puhtaan sähköntuotannon kasvattaminen

- **Ohjauskeinot**: EU:n päästökauppa hinnoittelee fossiiliset polttoaineet pois energiantuotannosta ja mm. RFNBO jakeluvelvoite kannustaa hiilen talteenottoon ja käyttöön (CCU) korvaamaan fossiilisia polttoaineita
- **Puuttuvat ohjauskeinot 1:** Maankäytön muutoksen ilmasto- ja luontovaikutukset ja puhtaan sähköntuotannon sijoittuminen. Taloudellinen ohjaus voisi edistää ympäristötavoitteiden saavuttamista ja edistää hyväksyttävyyttä
- **Puuttuva ohjauskeino 2:** Puun polton verottomuus, päästöt lasketaan taakanjakosektorilla, jossa niitä ei ole hinnoiteltu

Ilmastopolitiikka: ilmastolain tavoitteet ja toimet eivät ole linjassa

- Päästökauppasektorille ei omia EU tavoitteita, siellä päästöt vähentyvät nopeasti ja puhtaan energiantuotannon kasvulle on hyvät edellytykset
- Taakanjakosektorilla viime vuosina positiivista kehitystä (pandemia, etätyöt), mutta v. 2030 tavoite ollaan ylittämässä
- Maankäyttösektori n. 12 Mt päästölähde v. 2023 – sääntely puuttuu. Arvonlisän nostaminen hyvä tavoite, mutta voi heikentää nielua entisestään

Energia ja eriarvoisuus

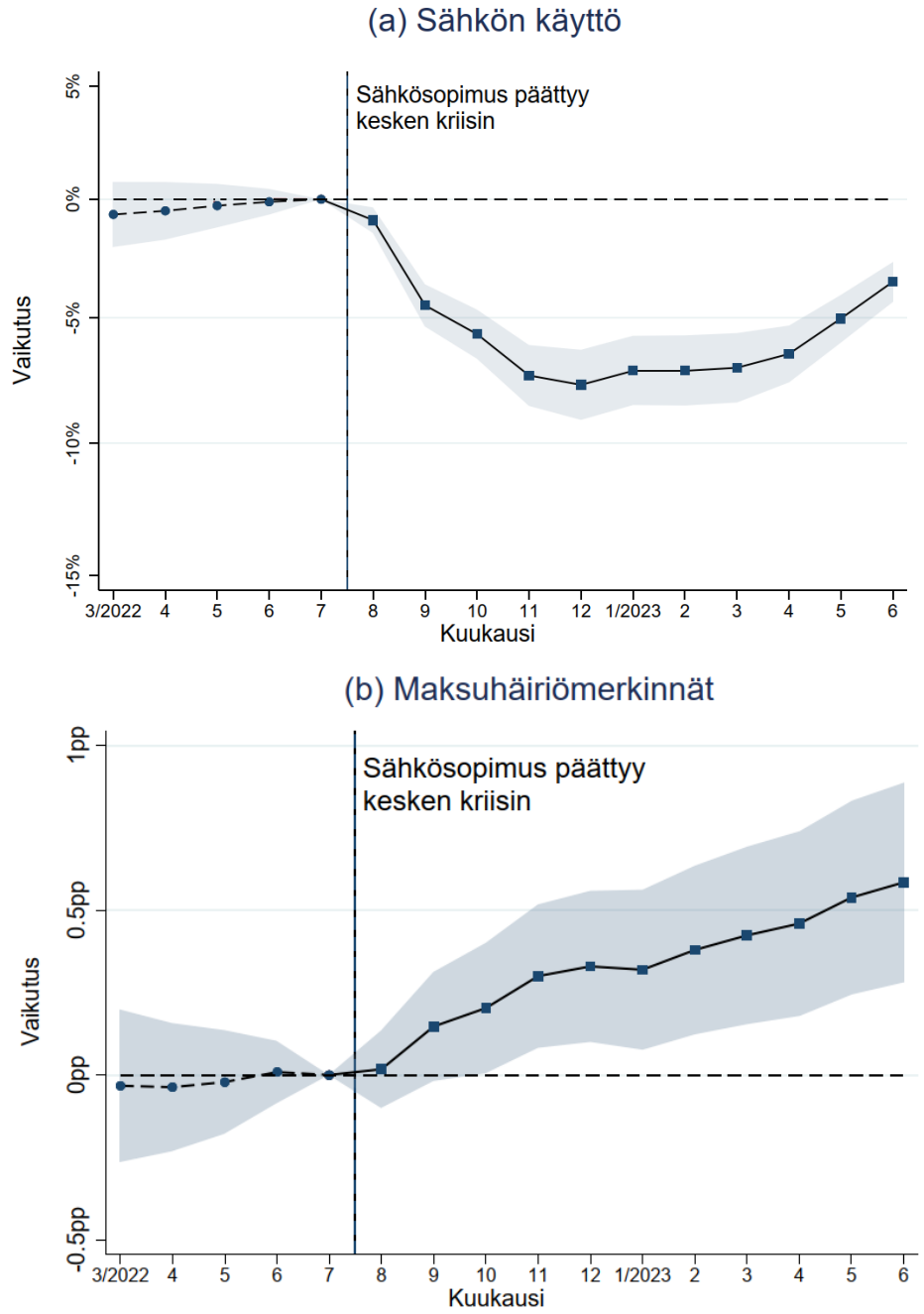
- Selonteko ottaa lähtökohdaksi sähkönkäyttäjien oikeudenmukaisen kohtelun ja tunnistaa energiaköyhyyden

Esimerkki: Kotitaloudet joilla sähkösopimus loppuu kesken 2022 sähkökriisin:

- … vähentävät kulutustaan n. 8% (kuva a)
- … saavat maksuhäiriöitä n. 40 per 10,000 kotitaloutta (kuva b) sähkötuista huolimatta

Suunnitelma tulevien niukkuustilanteiden varalta:

- Selonteon mukaan varaudutaan sähkön hintakaton käyttämiseen
- Vaihtoehtoinen toimi olisi tulojen ja haavoittuvuuden mukaan suunnatut tuet
- Sama periaate toimisi myös ilmastopolitiikan osana olevissa energiatuissa

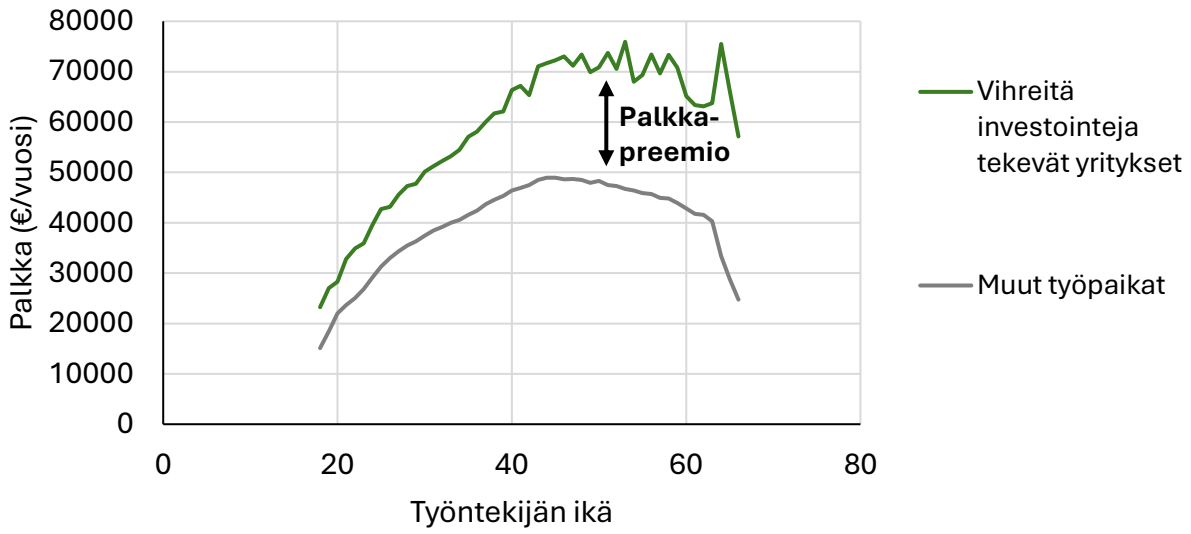

Ahlvik ym. (2025) Household-Level Responses to the European Energy Crisis

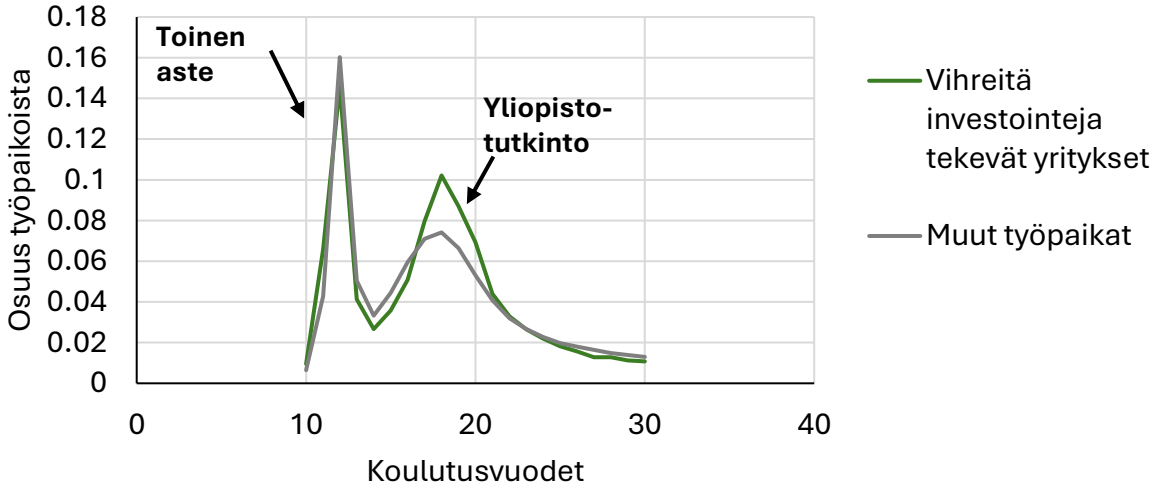
Agendan tavoitteena energiasiirtymän ja vihreiden investointien vauhdittaminen

- Vihreissä ammateissa on havaittu palkkapreemio ympäri maailmaa, myös suomessa (kuva a)
  - → Monet vihreät ammatit ovat hyväpalkkaisia teollisuusammatteja
  - → Työmarkkinoilla pulaa vihreistä taidoista, joka nyt heijastuu palkkapreemiona
- Vihreät yritykset työllistävät melko tasaisesti eri koulutusasteilla (kuva b)
  - → Pieni painotus korkeakoulutettuihin
- Haasteena rakennemuutoksessa olevat toimialat
  - → Uudelleenkoulutus
  - → Ilmastopolitiikan pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus

(a) Vihreiden yritysten palkkapreemio

(b) Vihreät työpaikat koulutustason mukaan

Lähde: EK dataikkuna, Tilastokeskus (FOLK)

Kiitos

lassi.ahlvik@helsinki.fi